4.6.2018
Oikeusministeriö
Budjettineuvos Miika Snellman

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle

OIKEUSMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEN (HE 73/2018 vp) VALTION VUODEN 2018 LISÄTALOUSARVIOKSI PÄÄLUOKASTA 25

Tiivistelmä hallituksen esityksen keskeisistä ehdotuksista oikeusministeriön hallinnonalalla

Hallituksen esityksessä ehdotetaan oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoihin 4,575 miljoonan euron vähennystä. Kun vaalimenoihin ehdotettua vähennystä (-10,695 milj. euroa) ei oteta huomioon, hallinnonalalle ehdotetaan lisäystä 6,120 milj. euroa. Tästä lisäyksestä

a) 5,595 milj. euroa aiheutuu 9.3.2018 tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen palkkojen tarkistuksista

b) 0,435 milj. euroa on kertaluonteista lisäystä syyttäjälaitokselle (momentti 25.30.01) alkuvuonna 2018 tapahtuneen rikosasioiden määrän kasvun johdosta

c) 0,090 milj. euroa on siirtoa VM:n hallinnonalalta oikeusministeriölle (momentti 25.01.01) henkilötietoja sisältävien asiakirjojen automaattinen anonymisointi ja sisällönkuvailu – hankkeeseen.

Vaalimenoihin ehdotettu vähennys

Vaalimenoihin (momentti 25.50.20) ehdotetusta 10,695 miljoonan euron vähennyksestä 9,365 milj. euroa aiheutuu siitä, että presidentinvaalissa ei toimitettu toista vaalia ja 1,330 milj. euroa aiheutuu siitä, että presidentinvaalin ilmoituskorttien postimaksut suoritettiin enimmiltä osin jo vuoden 2017 talousarvion määrärahasta.

Rikosasioiden määrän kasvu syyttäjälaitoksessa

Syyttäjälaitoksessa saapuneiden asioiden määrä on kasvanut kuluvan vuoden alkupuolella huomattavasti suhteessa viime vuoteen. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa asioita saapui 17 % enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Vuositasolla asiamäärän kasvu tarkoittaa 14 000 asian lisäystä, josta Etelä-Suomen syyttäjänvirastojen osuuden arvioidaan olevan 7 800[1] asiaa eli 56 % . Yksi tärkeä syy asiamäärän kasvuun on poliisilta tulevien talousrikosasioiden määrän kasvu.

Saapuneiden asioiden kokonaismäärän kasvua ei osattu ennakoida valmisteltaessa vuoden 2018 talousarvioesitystä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Etelä-Suomen syyttäjänvirastoja lukuun ottamatta syyttäjänvirastoissa voidaan lisääntyneestä asiamäärästä huolimatta selviytyä kuluvana vuonna asioiden ratkaisemisesta niin, että keskimääräisen käsittelyajan kasvu pysyttelisi kohtuullisen rajoissa. Tilanne on kuitenkin erittäin vaikea Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirastoissa, joihin kohdistuu yli puolet asiamäärän arvioidusta kasvusta.

[1] Helsingin syyttäjänvirasto +3 800 asiaa, Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto +2 200 asiaa ja Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirasto +1 800 asiaa

Jotta syyttäjälaitos selviytyy myös Etelä-Suomen osalta kuluvana vuonna työmäärän kasvusta, on Etelä-Suomen syyttäjänvirastoihin tarve palkata 12 syyttäjää (6 henkilötyövuotta) loppuvuodeksi 2018, mistä aiheutuu 435 000 euron lisämäärärahatarve[2].

Henkilötietoja sisältävien asiakirjojen automaattinen anonymisointi ja sisällönkuvailu –hanke

Oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö ovat 8.5.2018 sopineet yhteistyöpöytäkirjalla Henkilötietoja sisältävien asiakirjojen automaattinen anonymisointi ja sisällönkuvailu –hankkeesta. Hankkeen tavoitteena on ottaa käyttöön henkilötietoja sisältävien asiakirjojen automaattinen anonymisointiväline, joka mahdollistaa henkilötietojen tunnistettavuuden poistamisen siten, että yhdistäminen yksittäiseen henkilöön ei enää ole mahdollista, sekä asiakirjojen sisällönkuvailuväline ja tukea näiden työkalujen käyttöönottoa julkishallinnossa.

Hankkeen kehittämiskustannuksiksi arvioidaan vuosina 2018−2020 yhteensä 410 000 euroa, mikä yhteistyöpöytäkirjassa on tarkoitettu siirrettäväksi VM:n hallinnonalan momentilta 28.70.20 (Tuottavuuden edistäminen, siirtomääräraha 3v) oikeusministeriön toimintamenomomentille 25.01.01 vuosina 2018−2020. Siirrettävä rahoitus kohdistuisi kustannusten kertymisen mukaisesti seuraavasti.

2018 LTAE	2019	2020	Yhteensä
90 000 euroa	240 000 euroa	80 000 euroa	410 000 euroa

Tuottavuusrahan myöntäminen edellyttää, että eduskunta myöntää valtion talousarviossa määrärahan.

Muista ehdotuksista

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenomomentin (25.10.04) vuoden 2017 talousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta ehdotetaan peruutettavaksi 291 049,19 euroa. Määrärahan peruuttaminen aiheutuu siitä, että Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri on v. 2017 kirjannut oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenomomentille 25.10.04 kirjattaviksi kuuluvia edunvalvonnan ostopalvelumenoja virheellisesti momentille 25.01.20 (Erityismenot). Kirjausvirheiden suuruus on yhteensä 291 049,19 euroa. Erityismenomomentin 25.01.20 määrärahaa saa käyttää mm. siirtomenojen maksamiseen julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonlisäveron määrää vastaavana hyvityksenä, mutta momentin 25.01.20 määrärahaa ei saa käyttää edunvalvonnan ostopalvelumenoihin. Vastaavaa virhettä ei ole tapahtunut aiempina vuosina tai muissa piireissä. OM on informoinut virheellisestä kirjauksesta valtiontalouden tarkastusvirastoa.
Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenomomentille 25.10.04 on vuodelta 2017 siirtynyt virheellisen kirjauksen johdosta 291 049,19 euroa liikaa määrärahoja, jotka nyt ehdotetaan peruutettaviksi.

Oikeusministeriön toimintamenomomentilta (25.01.01) ehdotetaan siirrettäväksi 30 000 euroa Avustukset -momentille (25.01.50) Julkisen sanan neuvoston toimintaedellytysten turvaamiseksi. Julkisen sanan neuvostolla on sama määrä valmistelijoita (kaksi valmistelevaa sihteeriä) kuin 2000 –luvun alkupuolella, vaikka kanteluiden määrä on noussut nelinkertaiseksi (2000 –luvun

[2] 6 htv:n määrärahalisäys on laskettu S11−12 vaativuustason syyttäjien keskimääräisen vuosipalkan (72 600 euroa) perusteella

alkupuolella noin 100 kantelua vuodessa, v. 2017 lähes 400 kantelua). Lisämäärärahalla Julkisen sanan neuvoston avustus kasvaisi 80 000 eurosta 110 000 euroon.

Muiden tuomioistuinten momentilta (25.10.03) ehdotetaan siirrettäväksi 50 000 euroa korkeimmalle oikeudelle (momentti 25.10.01) aineistopankkihankkeen (AIPA) istuntosali-infrasta aiheutuviin menoihin. Yleisiin tuomioistuimiin ollaan toteuttamassa tietojärjestelmää (aineistopankkihanke AIPA), jossa asiat käsitellään sähköisen aineiston perusteella. Sähköisen aineiston esittäminen istunnossa edellyttää istuntosalien AV-tekniikan kehittämistä. Istuntosalien esitystekniikkaan on momentin 25.10.03 vuosien 2017 ja 2018 talousarviossa ja vuoden 2019 kehyksessä varattu yhteensä 10 miljoonan euron lisämääräraha. AIPA -järjestelmä tulee myös korkeimman oikeuden käyttöön, joten AV-tekniikan tulee myös korkeimmassa oikeudessa olla AIPA -yhteensopiva.

Oikeusministeriön toimintamenomomentin 25.01.01 perusteluja ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määrärahaa saa käyttää myös demokratiapalveluja varten, sillä ilman tätä kirjausta toimintamenomomentin määrärahaa ei saa käyttää avustusluonteisen menon maksamiseen.